

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI MECLİSİ KONUŞMASI
OZAN DİREN – TÜSİAD YÖNETİM KURULU BAŞKANI
31 Ağustos 2026

Sayın Başkanlar, değerli Meclis üyeleri, kıymetli sanayiciler, iş dünyamızın değerli temsilcileri, basınımızın değerli mensupları,

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Girne açıklarında meydana gelen kaza nedeniyle büyük bir üzüntü içerisindeyiz.

Kazada hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve yakınlarına başsağlığı, yaralılara acil şifalar diliyoruz.

Kıbrıs Türk halkının ve milletimizin başı sağ olsun.

Değerli konuklar,

İzmir'de, üretimin ve dışa açıklığın Türkiye'deki en güçlü merkezlerinden birinde sizlerle buluşmaktan büyük memnuniyet duyuyorum. Bu salondaki herkes, ekonomide alınan bir kararın fabrikada, siparişte, istihdamda ve yatırım planında neye karşılık geldiğini yakından biliyor.

Ege Bölgesi yalnızca güçlü bir sanayi havzası değildir. Tarımla sanayinin, limanlarla ihracatın, üniversitelerle girişimciliğin, yenilenebilir enerjiyle teknolojinin bulunduğu çok özel bir ekosistemdir. Türkiye'nin Avrupa'ya açılan üretim kapılarından biridir. Bu nedenle burada yapacağımız tartışmanın sonuçları sadece İzmir'i ve Ege'yi değil, Türkiye'nin üretim geleceğini ilgilendiriyor.

Bugün önümüzdeki temel soruyu birlikte düşünmek istiyorum: Türkiye, enflasyonu kalıcı biçimde düşürürken sanayisini nasıl ayakta tutacak; aynı zamanda yeni küresel rekabet düzenine kendini nasıl hazırlayacak?

Konuşmamı üç alan etrafında kuracağım: Ekonomi ve sanayi politikası, Avrupa Birliği ile ilişkilerimiz ve günümüzde rekabet gücünün olmazsa olmazları olan yeşil ve dijital dönüşüm.

Ana mesajımı baştan söyleyeyim: Bugünün baskısını yönetirken yarının üretim kapasitesini tüketemeyiz.

Değerli konuklar,

Dünya ekonomisi, risklerle fırsatların iç içe geçtiği uzun soluklu bir dönüşümden geçiyor. Bu, gelip geçici bir dalgalanma değil. Belirsizlikle yaşamayı, daha önemlisi belirsizliği yönetmeyi öğrenmemiz gereken yeni bir dönem.

Ticaret kuralları değişiyor. Tedarik zincirleri yeniden kuruluyor. Teknoloji çok hızlı ilerliyor. Sürdürülebilirlik standartları sertleşiyor. Tüketici beklentilerinden jeopolitik ittifaklara kadar farklı alanlar eşzamanlı dönüşüyor. Ekonomi politikası, dış politika, enerji güvenliği, savunma, dijital altyapı ve iklim politikası artık aynı masanın konuları.

Böyle bir dünyada dünün ezberleriyle hazırlanmış planlarla yarının sonuçlarını alamayız. Koşullar sürekli değişirken, bir kez yazılıp rafa kaldırılan planlarla sonuç alamayız.

Rusya-Ukrayna savaşı, Orta Doğu'daki çatışmalar ve enerji yollarındaki riskler tedarik zincirlerinde yeni kırılma noktaları yaratıyor. Hürmüz Boğazı çevresindeki her gerilim petrol ve doğal gaz fiyatlarından gübreye, sülfürden alüminyuma kadar sanayinin temel girdilerini etkiliyor. Bunların her biri üretim maliyetini, teslim sürelerini ve şirketlerin öngörülebilirliğini doğrudan değiştiriyor.

Savaşların etkisi enerji ve hammaddeyle de sınırlı değil. Küresel enflasyon beklentilerini yükseltiyor, finansman koşullarını sıkılaştırıyor. Sermaye daha seçici davranıyor.

Bir yandan da yapay zeka yatırımları gelişmiş ekonomilerde büyümenin önemli motorlarından biri haline geldi. Yapay zekanın uzun vadede üretkenliği artırması bekleniyor. Ancak bu yatırımların finansmanı, beklenen getirinin ne zaman oluşacağı ve işgücü piyasalarındaki geçişin nasıl yönetileceği konusunda ciddi sorular var. Teknolojiyi yalnızca verimlilik başlığı olarak değil; insan kaynağı, eğitim ve sosyal uyum başlığı olarak da ele almak zorundayız.

ABD, Çin ve Avrupa Birliği arasındaki ekonomik ve teknolojik rekabet korumacılığı besliyor. Çin'deki üretim fazlası kritik ihracat pazarlarımız üzerinde baskı oluşturuyor. Hindistan yeni bir küresel üretim gücü olarak yükseliyor. Avrupa Birliği bir yandan serbest ticaret ağını genişletirken, diğer yandan kendi sanayi tabanını korumaya ve Avrupa tercihini güçlendirmeye çalışıyor. Aynı zamanda yükselen ekonomiler ve orta güçler, farklı alanlarda değişen ortaklıklarla çok merkezli bir güç dengesi oluşturuyor.

Bu yeni dünyada en önemli emtialardan biri artık güvendir. Ülkeler ve şirketler yalnızca en ucuz tedarikçiyi değil, en güvenilir ve en dayanıklı ortağı arıyor. Bu nedenle sanayi yalnızca bir büyüme başlığı değil; ekonomik güvenlik, stratejik kapasite ve toplumsal refah meselesidir.

Türkiye bu döneme önemli avantajlarla giriyor. Güçlü bir sanayi tabanımız, esnek üretim kabiliyetimiz, gelişmiş üretim ve lojistik altyapımız, girişimci bir iş kültürümüz var. Avrupa değer zincirlerinin içindeyiz. Genç ve nitelikli bir insan kaynağına sahibiz.

Fakat bu potansiyel kendiliğinden üstünlüğe dönüşmez. Doğru teşhis, ortak bir yön ve güçlü uygulama kapasitesi gerekir.

Kıymetli sanayiciler,

Türkiye ekonomisi son üç yıldır makroekonomik dengelenme ve istikrar arayışında. Bunun ilk ve vazgeçilmez koşulu enflasyonla mücadeledir.

Bu tartışmayı "program başarılı mı, başarısız mı" ikilemine sıkıştırmak doğru olmaz. Program, ağır iç ve dış şoklara karşı gerekli bir çerçeve sağladı. Bunu teslim etmeliyiz. Para politikası ve maliye politikası bu çerçevenin temel unsurlarıdır. Fakat tek başlarına yeterli değildir.

Tartışmamız gereken programı terk etmek değil, eksik ayağını tamamlamaktır.

Son üç yılda enflasyonu yüzde 70'lerden yüzde 30'lara indirdik. Ancak mücadeleyi ağırlıklı olarak para politikası ve Türk lirasındaki reel değerlenme üzerinden yürüttüğümüz için, ilk aşamadan sonra ilerlemek zorlaştı. Maliye politikası para politikasına gecikmeli eşlik etti. Gıda, konut ve eğitim gibi yüksek enflasyon alanlarında yapısal ve arz yönlü reformları programa yeterince dahil edemedik.

İç siyasi gelişmeler ve jeopolitik şoklar da hedefe ulaşma süresini uzattı. Parasal sıkılık beklenenden uzun sürdü. Sanayi üzerindeki baskı arttı.

Geçmişte reformlarla desteklenen bir programla enflasyonu tek haneye düşürdük. Daha önce başardık. Şimdi de başarmamız için bir neden yok. Bunun koşulu, temel ayağı, yani reformları eksik bırakmamaktır.

Yıl sonu enflasyonunun yüzde 30 civarında gerçekleşmesi bekleniyor. Oysa geçtiğimiz yıl sonunda Merkez Bankasının 2026 sonu tahmini yüzde 16'ydı. Ağustos Enflasyon Raporu'nda tahmin yüzde 28'e yükseltildi. Bu sapma bize, yapısal ve arz yönlü politikaları hızlandırmamız gerektiğini açıkça gösteriyor.

Enflasyon yalnızca fiyatların artması değildir. Ücretlerin satın alma gücünü azaltır. Şirketlerin planlama ufkunu kısaltır. Yatırım iştahını zayıflatır. Finansman maliyetini yükseltir. Gelir dağılımını bozar; ekonomiye ve kurumlara duyulan güveni aşındırır.

Bu nedenle enflasyonla mücadeleden vazgeçemeyiz. Fakat yalnızca talebi baskılayan araçlarla ilerlemek, sanayi üzerindeki baskıyı uzatır. Kısa vadede talep koşullarını dengelerken, orta vadede arz kapasitesini, üretkenliği ve verimliliği artırmalıyız.

Kur önemlidir. Faiz önemlidir. Finansman maliyeti önemlidir. Fakat bunların hiçbiri tek başına sorunların kapsamlı bir teşhisi değildir.

Türkiye hangi ürünleri daha verimli üretecek? Hangi teknolojilerde kapasite kuracak? Hangi pazarlarda büyüyecek? Maliyetleri kalıcı olarak nasıl düşürecek? Yatırımcı beş ve on yıllık yönü nasıl görecek?

Kısa vadeli çözüm, yarının problemi olmamalı.

Bu sorulara yanıt vermeden yalnızca kısa vadeli araçları tartışmak doğru olmaz. Yanlış teşhisle uygun politikalar geliştirilemez.

Kısa vadeli rahatlama sağlayan araçların uzun vadeli etkisine bakmalıyız. Kur primleri ihracatçıya geçici destek verebilir; ama zaman içinde ikili ya da çoklu kur benzeri bir yapı yaratabilir. Hedefi, süresi ve performans ölçütleri net olmayan geniş fonlama programları likidite sağlarken talebi ve fiyatları artırabilir.

Asgari ücrette de iki gerçeği aynı anda görmek zorundayız. Çalışanın geçim ihtiyacı da şirketlerin maliyet baskısı da gerçektir. Kalıcı çözüm: enflasyonu düşürmek, verimliliği artırmak ve gelir dağılımını iyileştirmektir.

Makro dengelenmenin sanayi üzerindeki etkisini rakamlar açık biçimde gösteriyor. Haziran itibarıyla sanayinin on iki aylık ortalama büyüme hızı yüzde 1,8'e geriledi. Uzun vadede yaklaşık yüzde 5 çevresinde dalgalanan bu oran, 2023 sonrasında yüzde 2'nin altına indi. Bu, sanayinin daha düşük bir büyüme patikasına yerleştiğini gösteriyor.

İlk çeyrekte daralma yaşandı. İkinci çeyrekte sınırlı bir iyileşme gördük. Büyümenin önemli bir kısmı savunma sanayiinden geldi. Savunma sanayiini dışarıda bıraktığımızda, imalat sanayiinin geneline yayılan güçlü bir performanstan söz etmek zor.

İç talep de belirgin biçimde zayıflıyor. Kart harcamaları, otomobil ve hafif ticari araç pazarı ile beyaz eşya üretim ve satışları reel olarak daralıyor.

İhracatta da arzu ettiğimiz ivmeyi yakalayamadık. İhracat 2025 yılında yüzde 4,5 arttı. 2026'nın ilk yedi ayında artış yüzde 3,4 oldu. Aynı dönemde dış ticaret açığı yüzde 8,2 genişledi. Hacim bazında baktığımızda ise ihracatımız daralıyor.

İhracatta rekabetçilik yalnızca ürünün katma değeriyle belirlenmiyor. Ara malı, enerji, işgücü ve finansman maliyetlerinin seyri de belirleyici oluyor.

Bu nedenle TÜSİAD Maliyet Bazlı Rekabet Gücü Endeksi'ni oluşturduk. Endeks, imalat sanayi sektörlerini ana ihracat pazarlarındaki rakip ülkelerle bu dört temel maliyet üzerinden karşılaştırıyor. Geçtiğimiz ay sektörel sonuçları da yayımladık. Bundan sonra her çeyrek sonunda genel bulgularla birlikte sektörel ayrıntıları paylaşacağız.

Endeks sonuçları ihracat pazarlarımızdaki ciddi rekabetçilik kaybını doğruluyor. Bu yılın ilk çeyreğinde maliyet bazlı rekabet gücümüz son on yılın en düşük düzeylerinde kaldı. Bir önceki çeyreğe göre rekabet gücünü artırabilen tek sektör ana metal sanayii oldu. Son beş yılda ise bütün sektörler rekabet gücü kaybetti.

Elbette rekabetçilik yalnızca maliyet değildir. Teknoloji, inovasyon, enerji verimliliği, sürdürülebilirlik ve nitelikli istihdam kapasitesi de belirleyicidir. Ancak maliyetlerde kalıcı bir bozulma yaşandığında, şirketlerin bu alanlara yatırım yapma gücü de zayıflar.

Mevcut dönüşümün bir başka boyutu da teknoloji yoğunluğudur. Emek yoğun sektörler küçülme baskısı altında. Buna karşılık savunma sanayii dışında imalatın geneline yayılan bir teknoloji atılımı henüz oluşmadı. Yüksek teknoloji ürünlerin toplam ihracatımızdaki payı yaklaşık yüzde 3,5. OECD ortalaması ise yüzde 21 düzeyinde.

Dönüşümü planlı yöneten ülkeler sektörlerini ortadan kaldırmıyor; teknolojik dönüşümü sağlıyor ve üretim kapasitesini daha yüksek teknoloji alanlarına taşıyor.

Bugün sanayiden yeşil dönüşüm, dijitalleşme, Ar-Ge, teknoloji yatırımı, nitelikli insan kaynağı ve yeni pazarlar bekliyoruz. Bunların hepsi doğru beklentiler. Ancak şirketler günlük faaliyetlerini ve işletme sermayelerini çevirmekte zorlanırken, dönüşümü yalnızca bir ödev listesi olarak sunamayız.

Sanayinin kısa vadede nefes alanına, orta vadede ise kamu ve özel sektörün aynı hedefler etrafında hizalanmasına ihtiyacı var.

Burada önerdiğimiz şey genel ve kontrolsüz bir parasal gevşeme değildir. Dezenflasyon hedefinden vazgeçilmesini de istemiyoruz. İhtiyacımız olan çerçeve hedefli, seçici ve şeffaf olmalıdır. Süresi belli olmalı, performans koşuluna bağlanmalı ve etkisi ölçülmelidir.

Kısa vadede reel sektörün likidite ve işletme sermayesi ihtiyacı ele alınmalıdır. İhracat siparişleri finanse edilmeli, kayıtlı istihdam korunmalı, üretimin ani biçimde durması önlenmelidir.

Aynı zamanda verimlilik yatırımları desteklenmeli; otomasyon ve dijitalleşme hızlandırılmalıdır. Enerji verimliliği ve yeşil dönüşüm finanse edilmeli, teknoloji ve stratejik kapasite yatırımları büyütülmelidir. İhracatta katma değeri artıran projelere öncelik verilmelidir.

Destekler mevcut yapıyı olduğu gibi korumamalı; şirketi ve sektörü bir sonraki rekabet düzeyine taşımalıdır. Başarıyı kullandırılan kaynakla değil; verimlilik, ihracat, teknoloji, enerji tasarrufu ve kayıtlı istihdam etkisiyle ölçmeliyiz.

Kayıt dışılıkla mücadele de kritik önemdedir. Kayıt içinde kalan, yatırım yapan, istihdam yaratan ve kurallara uyan firmaların haksız rekabetle yıpranmadığı bir zemine ihtiyacımız var.

Değerli konuklar,

Orta ve uzun vadede mesele fiyat yarışına sıkışmadan değer yarışına geçebilmektir. Türkiye'nin önündeki soru şudur: Hangi teknolojilere odaklanacağız? Hangi pazarlarda rekabet edeceğiz? Küresel değer zincirinde hangi konuma çıkmak istiyoruz?

Bu sorulara "su yolunu bulur" anlayışıyla cevap veremeyiz. İhtiyacımız olan; kamu ve özel sektörün birlikte çalıştığı, veriye dayalı, şeffaf ve ölçülebilir bir sanayi dönüşüm mekanizmasıdır.

Kapasite fazlası olan alanlarda verimlilik, teknolojik yenilenme ve pazar çeşitlendirmesi; kapasite açığı bulunan veya stratejik önemi artan alanlarda yatırım finansmanı, ölçek büyütme ve yeni kabiliyet inşası veri temelli biçimde ele alınmalıdır.

Sanayi politikasını yalnızca hangi sektöre ne kadar destek verileceği sorusuna indirgememeliyiz. Hangi hedefe ulaşacağımızı, hangi araçları kullanacağımızı, uygulamayı nasıl koordine edeceğimizi ve sonucu hangi ölçütlerle değerlendireceğimizi baştan netleştirmeliyiz.

Bu çerçevenin vazgeçilmez bir ayağı da yatırım ortamıdır. Hukuk güvenliğinin, rekabetin, şeffaflığın, liyakatin ve kurumsal öngörülebilirliğin güçlendiği bir yatırım ortamı, sanayinin dönüşümünü desteklerken Türkiye'nin uluslararası yatırımlardan daha fazla pay almasını sağlar.

Çünkü daha kapsayıcı kurumlar daha güçlü ekonomi demektir. Daha öngörülebilir hukuk daha güçlü yatırım demektir. Daha geniş özgürlük alanı daha yüksek inovasyon kapasitesi demektir.

Kıymetli sanayiciler,

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkisi bugün yalnızca bir dış politika başlığı değildir. Doğrudan sanayimizin pazar erişimi, yatırım çekme kapasitesi, teknolojik dönüşümü ve ekonomik güvenliğiyle ilgilidir.

Avrupa'nın önündeki asıl rekabet Avrupa'nın kendi içindeki rekabet değil, küresel rekabettir. Türkiye ise Gümrük Birliği ve otuz yılda oluşan entegre üretim ağları sayesinde Avrupa değer zincirlerinin fiilen ayrılmaz bir parçasıdır.

Ekonomik güvenliği mevcut bağları zayıflatarak değil, daha derin ve kurallara dayalı bütünleşmeyle güçlendirebiliriz. Türkiye'nin Avrupa'nın yeni sanayi, karbonsuzlaşma, dijitalleşme, teknoloji ve savunma araçlarının dışında kalması iki tarafın da rekabet gücünü ve dayanıklılığını azaltır. Daha yakın uyum ise Avrupa'nın tedarik zincirlerini güvence altına alma ve küresel standartları şekillendirme kapasitesini güçlendirir.

Başkanlık görevini üstlendiğimden bu yana yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirdiğimiz temaslarda bu mesajı kararlılıkla dile getiriyoruz. Brüksel'de AB kurumları ve Avrupa iş dünyasının temsilcileriyle; Berlin, Dublin, Roma, Paris ve Madrid'de hükümetler ve iş dünyası örgütleriyle; Londra'da iklim ve enerji gündeminin taraflarıyla görüştük. Belçika Kraliçesi Mathilde başkanlığında Türkiye'yi ziyaret eden Belçika iş dünyası heyetiyle, BusinessEurope ve ulusal iş dünyası kuruluşlarıyla da temaslara gerçekleştirdik.

Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen'e, Başkan Yardımcısı Stéphane Séjourné'ye, Genişlemeden Sorumlu Komiser Marta Kos'a, ilgili Komisyon birimlerine ve Avrupa Parlamentosu üyelerine görüşlerimizi ilettik. Valdis Dombrovskis'i TÜSİAD'da ağırladığımız toplantıda jeoekonomik sınamaları, reformları ve Türkiye-AB ekonomik ilişkilerini konuştuk. Avrupa Parlamentosu, Konsey çevreleri, düşünce kuruluşları ve farklı siyasi gruplarla temaslarmızda da aynı stratejik çerçeveyi anlattık.

Türkiye'de Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz, ilgili bakanlıklar ve kamu kurumlarıyla; EBRD Başkan Yardımcısı Matteo Patrone ile yatırım ortamını, yeşil dönüşüm finansmanını ve sanayinin karbonsuzlaşmasını ele aldık. Siyasi partilerle ve iş dünyasının farklı kesimleriyle görüşmelerimizde Türkiye ekonomisinin ve küresel gelişmelerin üretime yansımalarını konuştuk.

Bu temaslara ortak sonucu şudur: Türkiye ile Avrupa arasındaki ekonomik ortaklığın stratejik niteliğine ilişkin güçlü bir zemin var. Fakat bu zemini somut kurallara, karşılıklı taahhütlere ve uygulama mekanizmalarına dönüştürmek zorundayız.

Öncelikli konularımızdan biri, Gümrük Birliği'nin teknik ve önkoşulsuz biçimde modernizasyonudur. Bu yalnızca mevcut ticaret engellerinin kaldırılması değildir. Hizmetler, kamu alımları, tarım, yatırımlar, dijital ekonomi ve yeşil dönüşümü kapsayan yeni bir ekonomik bütünleşme çerçevesidir.

AB'nin üçüncü ülkelerle yaptığı serbest ticaret anlaşmaları Türkiye için asimetri yaratıyor. AB yeni pazarlara avantajlı erişim sağlarken Türk üreticisi aynı hakka otomatik olarak sahip olamıyor; buna karşılık üçüncü ülke ürünleri AB üzerinden Türkiye pazarına erişebiliyor. Bu yapısal sorunu daha fazla erteleyemeyiz.

Yakından takip ettiğimiz bir diğer kritik konu, AB Sanayi Hızlandırıcı Yasası ve "Made in Europe" yaklaşımıdır. Bu yasa yalnızca teknik bir mevzuat değildir. Avrupa'nın gelecekte sanayisini kimlerle ve hangi çerçevede geliştireceğini belirleyecek stratejik bir tercihtir.

Türkiye'nin Gümrük Birliği'nden doğan derin bütünleşme düzeyi tanınmalı ve ülkemiz "Made in Europe" kapsamına açık biçimde dahil edilmelidir. Otomotivden makineye, çelikten kimyaya, tekstilden gıdaya kadar Türkiye ve Avrupa birbirini tamamlayan üretim ağlarının parçasıdır.

Türkiye otomotiv ekosisteminin AB otomotiv üretimine yaklaşık 6,8 milyar avro katma değer sağlaması bunun somut örneklerinden biridir. Türkiye'yi dışarıda bırakan bir Avrupa üretimi tanımını yalnızca Türk sanayisine değil, Avrupa'nın kendi üretim kapasitesine de zarar verir.

Çelikte daralan kotalar ve kota aşımında öngörülen yüksek ilave vergiler de aynı gerçeği gösteriyor. Avrupa sanayisinin dönüşümü, yakın ve güvenilir tedarik halkalarını zayıflatarak değil, onlarla birlikte güçlenerek başarılabilir.

Kamu alımlarında karşılıklılık bu süreçte özel önem taşıyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen kanuni düzenlemeleri önemli bir adım olarak görüyoruz. AB ile kamu alımlarında karşılıklılığı sağlayacak somut ve hızlı ilerleme, Türkiye'nin yeni Avrupa sanayi mimarisindeki konumunu güçlendirecektir.

BusinessEurope'un, Gümrük Birliği gibi yakın ekonomik entegrasyona sahip ortakların diğer üçüncü ülkelere ayrıştırılması gerektiğini savunan yaklaşımı da önemli bir dayanak oluşturuyor. Burada talebimiz bir ayrıcalık değil, mevcut üretim gerçekliğinin kurallara doğru yansıtılmasıdır.

Bunun yanında, hızla somut ilerleme sağlayabileceğimiz teknik alanlar var. Kamu alımları, gümrük süreçleri, KVKK-GDPR uyumu, Emisyon Ticaret Sistemi ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması, yapay zeka, siber güvenlik ve dijital düzenlemeler öncelikli alanlardır.

Şirketlerimiz bu başlıkların etkisini günlük faaliyetlerinde doğrudan hissediyor. Ege'deki bir ihracatçı KOBİ, Avrupa müşterisine ürün satarken karbon ayak izinden veri güvenliğine, menşe bilgisinden ürün standardına kadar bu kurallarla her gün karşılaşılıyor.

Ekonomik bütünleşmenin giderek daha fazla kesiştiği bir diğer alan, Avrupa'nın güvenlik ve savunma mimarisidir. Sanayi politikası, ekonomik güvenlik ve savunma giderek daha fazla iç içe geçiyor. Türkiye'nin NATO içindeki konumu ve gelişmiş savunma sanayii kapasitesi Avrupa için önemli bir tamamlayıcılık sunuyor. SAFE dahil yeni Avrupa güvenlik ve savunma girişimlerine Türkiye'nin etkin katılımı, ortak üretim kapasitesini ve tedarik zincirlerinin dayanıklılığını güçlendirecektir.

Bu bütünün bir diğer tamamlayıcı unsuru bağlantısallıktır. Bağlantısallığı yalnızca yol, liman ve demiryolu olarak göremeyiz. Fiziksel ulaştırma ağlarını enerji ve dijital altyapıyla; bunları da sanayi bölgeleri ve üretim kapasitesiyle birlikte planlamalıyız. İzmir ve Ege, limanları, organize sanayi bölgeleri, enerji altyapısı ve Avrupa bağlantısıyla bu mimarinin doğal merkezlerinden biridir.

Değerli konuklar,

Yeşil ve dijital dönüşüm artık sanayinin iki ayrı projesi değildir. Pazar erişiminin, maliyet yapısının ve verimliliğin ana eksenidir.

Yeşil dönüşümü yalnızca çevre başlığı olarak görürsek eksik değerlendiririz. İklim krizi ertelenebilir bir gündem değildir. Ancak sanayi açısından yeşil dönüşüm aynı zamanda enerji güvenliği, finansmana erişim, verimlilik ve ihracat meselesidir.

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması, emisyon ticareti, ürün standartları ve sürdürülebilir finansman kriterleri şirketlerimizin rekabet gücünü doğrudan etkileyecek. Yeşil dönüşümü bir uyum maliyeti olarak değil, yeni bir rekabet stratejisi olarak ele almalıyız.

Enerji verimliliği, yenilenebilir enerji, elektrifikasyon, atık yönetimi, döngüsel ekonomi ve temiz üretim yatırımlarını hızlandırmalıyız. Organize sanayi bölgelerinin enerji, lojistik ve dijital izleme altyapısını güçlendirmeliyiz.

Ege'nin tarım-sanayi bütünleşmesi bu alanda özel bir avantajdır. Su stresi, iklim oynaklığı, lojistik maliyetleri, ambalaj standartları ve sürdürülebilir tedarik beklentileri artık üretim planlamasının ayrılmaz parçası. Bu avantajı bilim, teknoloji ve ölçek ekonomisiyle büyütmeliyiz.

COP31 süreci de yalnızca diplomatik görünürlük değil, sanayinin dönüşüm finansmanına erişimi için önemli bir fırsattır. İş dünyası, kamu, uluslararası finans kuruluşları ve gençlerle yürüttüğümüz çalışmalarda iklim hedefleriyle sanayi politikasını aynı zeminde ele alıyoruz. Yeşil beceriler geliştirilmeden yeşil üretim kapasitesi kurulamaz.

Dijital dönüşüm de aynı ölçüde kritik. Yapay zeka, otomasyon, robotik, veri analitiği, dijital ikizler, siber güvenlik ve tedarik zinciri görünürlüğü artık yalnızca büyük şirketlerin konusu değildir. KOBİ'lerin de bu dönüşüme katılması gerekiyor. Aksi halde verimlilik farkı büyür, ölçek ekonomisi zayıflar ve ihracat kabiliyeti sınırlanır.

Yapay zekayı yalnızca ofis işlerini hızlandıran bir araç olarak görmemeliyiz. Üretim planlamasından kestirimci bakıma, kalite kontrolden enerji yönetimine, tasarımdan müşteri deneyimine kadar değer zincirinin tamamına yaymalıyız.

Ancak teknolojiyi insanın yerine koyan değil, insanın üretkenliğini ve yaratıcı kapasitesini artıran bir dönüşüm tasarlamalıyız. Mesleki eğitimden üniversitelere, yaşam boyu öğrenmeden şirket içi yeniden beceri kazandırma programlarına kadar geniş bir beceri seferberliğine ihtiyacımız var.

Kadınların ve gençlerin işgücüne daha güçlü katılımı yalnızca sosyal bir hedef değildir; Türkiye'nin rekabet gücü için ekonomik bir zorunluluktur. Nitelikli insan kaynağı yetiştirmeden hiçbir sanayi stratejisi kalıcı sonuç üretmez.

İzmir ve Ege bu dönüşümün Türkiye'deki öncü modeli olabilir. Burada üretim kültürü var. İhracat deneyimi var. Üniversiteler var. Liman bağlantısı var. Yenilenebilir enerji potansiyeli var. Girişimci ruh var. İhtiyacımız olan, bu birikimi daha yüksek teknoloji, daha güçlü markalar, daha fazla verimlilik ve daha derin Avrupa entegrasyonu buluşturmadır.

Değerli konuklar,

Bugün ekonomik programın başarısını ölçmekte, elbette enflasyonun kalıcı biçimde düşmesine bakmak çok önemlidir. Ama bunun yanında sanayinin nabızı kaçta atıyor, üreticinin yatırım iştahı ne durumda, gençlerimiz geleceğin üretiminde kendilerine nasıl bir yer görüyor, ihracatçımız küresel pazarda hangi katma değerle rekabet ediyor, şirketlerimiz yeşil ve dijital dönüşüm için gerekli finansmana ulaşabiliyor mu; bu soruların cevapları da en az makro göstergeler kadar önemlidir.

Türkiye'nin ihtiyacı, makro istikrar ile üretim dönüşümünü aynı çerçevede ele alan yeni bir rekabetçilik gündemidir.

Bu gündem, enflasyonla mücadeleden taviz vermeden sanayinin dönüşüm kapasitesini güçlendirmeyi; Avrupa Birliği ile daha derin ve kurallara dayalı bütünleşmeyi; yeşil ve dijital dönüşümü maliyet değil rekabet avantajı olarak görmeyi; insan kaynağını sanayi politikasının merkezine koymayı ve yatırım ortamında öngörülebilirliği güçlendirmeyi gerektiriyor.

Sözlerimi tamamlarken baştaki soruya dönmek istiyorum: Türkiye sanayisini ayakta tutarak yeni küresel rekabet düzenine nasıl hazırlanacak?

Cevabım şudur: Enflasyonla mücadeleden vazgeçmeden, programın reform ve sanayi politikası ayağını tamamlayarak. Kısa vadede üretime nefes alanı açarken, desteği verimlilik ve dönüşüm koşuluna bağlayarak. Avrupa ile ilişkileri dönemsel gündemlere sıkıştırmadan, Türkiye'nin Avrupa üretim mimarisindeki yerini stratejik biçimde savunarak. Yeşil ve dijital dönüşümü bir maliyet kalemi değil, yeni rekabet gücünün zemini haline getirerek. Hukuk güvenliğini, eğitimi, liyakati ve kurumsal öngörülebilirliği ekonomi politikasının merkezine koyarak.

Türkiye'nin sanayicisi zor dönemlerden geçmeyi bilir. Ama artık yalnızca dayanıklılık yetmez. Çevikliği stratejiyle, üretim gücünü teknolojiyle, girişimciliği kurumsal kapasiteyle birleştirmeliyiz.

EBSO'nun, İzmir'in ve Ege sanayisinin bu ortak akılda çok önemli bir yeri olduğuna inanıyorum. Buradan çıkacak ses yalnızca bölgesel bir talep değil, Türkiye'nin üretim geleceği için güçlü bir çağrıdır.

Bu toplantının Türkiye'nin rekabet gücünü veriyle, sektör gerçekliğiyle ve yapısal reform perspektifiyle konuşmak için önemli bir fırsat olmasını diliyorum.

Ege Bölgesi Sanayi Odası'na, değerli başkanlarımıza, katkı sunan tüm kurumlara ve siz değerli katılımcılara teşekkür ediyor; hepinizi saygıyla selamlıyorum.